

การศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้สาธูและใบกระดินป่น ๑๒ ๘
เสริมเป็นอาหารสำหรับเลี้ยงเป็ด (ระยะเป็ดในน้ำ)
เพื่อพัฒนาการเลี้ยงเป็ดโครงการหมู่บ้านปศุสัตว์เกษตรใน

รายงานโดย

- นายอนันต์ ภูสิทธิกุล
- น.ส.จิราพรรณ พินศิริกุล
- นายวัชรินทร์ วากะมะ
- นางอัจฉรารัตน์ ทิพย์ศรี

ที่ปรึกษาโครงการ

- นางสาวคนธ์ โรจนสถิตย์

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่หาผลวิจัย

การศึกษาเพื่อพัฒนาองค์การเลี้ยงเบ็ด ในโครงการหมู่บ้านปศุสัตว์เกษตรในอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส เป็นการศึกษาตามพระราชดำริเพื่อวางแผนพัฒนาอาชีพการเลี้ยงเบ็ดให้กับเกษตรกรในโครงการ และบริเวณใกล้เคียงโดยมุ่งหวังที่จะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้และใช้ประโยชน์พื้นที่ดินในนาที่ว่าง เพราะในสภาพปัจจุบันพื้นที่ของโครงการ และบริเวณใกล้เคียงยังไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชเศรษฐกิจและการปศุสัตว์โดยเฉพาะ โค-กระบือ เท่าที่ควรเนื่องจากสภาพดังกล่าวมีสภาพดินและน้ำเป็นกรดจัดตลอดทั้งในฤดูฝนก็จะเกิดภาวะน้ำท่วมตลอดพื้นที่

ดังนั้นเพื่อช่วยให้เกษตรกรในโครงการมีรายได้เป็นค่าใช้จ่ายประจำวัน และมีอาหารบริโภคภายในครัวเรือน และเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ การนำวัสดุที่มีในพื้นที่ของโครงการ เช่น ต้นสาเก และใบกระถิน นำมาเป็นอาหารเบ็ดตลอดทั้งเพื่อศึกษาวิธีการจัดการเลี้ยงเบ็ด จึงควรที่จะศึกษาการเสริมอาหาร การจัดการอัตราการใช้มูลโค กระบือ ต้นทุนการผลิต และผลผลิตที่ได้รับจากการเลี้ยงเบ็ด เพื่อพัฒนาการเลี้ยงเบ็ดสนองพระราชดำริให้ราษฎรมีอาชีพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาวิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้เกษตรกรในโครงการหมู่บ้านปศุสัตว์เกษตรในอำเภอตากใบ และบริเวณใกล้เคียง มีอาชีพการเลี้ยงเบ็ด
2. เพื่อศึกษาแนวทางการนำวัสดุที่มีในพื้นที่ เช่น ต้นสาเกและใบกระถินมาเป็นอาหารเสริมสำหรับเลี้ยงเบ็ด
3. เพื่อศึกษานาแนวทางการเพิ่มปริมาณ และคุณภาพในการเลี้ยงเบ็ดสำหรับบริโภคในครัวเรือน และจำหน่าย

3. วิธีการวิจัย

- 3.1 ศึกษาต้นทุนการผลิตเบ็ดเนื้อตั้งแต่อายุ 1 วัน ถึง 2 เดือน โดยใช้ - อาหารผสม
- 3.2 ศึกษาการใช้สาเกและใบกระถินป่นเสริมเป็นอาหารสำหรับเลี้ยงเบ็ดระยะเบ็ดอายุ 2 เดือน ถึง 3 เดือน โดยทดลองสูตรอาหาร 3 สูตร ดังนี้

3.2.1 สูตรอาหารที่ 1 เป็นสูตรอาหารที่ใช้หัวอาหารของบริษัท 30 % รำละเอียด 45 % และปลายข้าว 25 % โดยเป็นสูตรที่มีค่าโปรตีน 17.39 %

3.2.2 สูตรอาหารที่ 2 เป็นสูตรอาหารที่ใช้หัวอาหารบริษัท 30 % รำละเอียด 20 % สาเก 30 % และใบกระถินป่น 20 % โดยเป็นสูตรที่มีค่าโปรตีน 17.38 %

3.2.3 สูตรอาหารที่ 3 เป็นสูตรอาหารที่ใช้ หัวอาหารบริษัท 30 % รำละเอียด 15 % สาเก 40 % และใบกระถินป่น 15 % โดยเป็นสูตรที่มีค่าโปรตีน 15.90 %

4. ผลการศึกษาเบื้องต้น

4.1 ผลการศึกษาค้นทุนการผลิตเบ็ดเนื้อตั้งแต่อายุ 1 วัน ถึง 2 เดือน
การศึกษาค้นทุนการผลิตเบ็ดเนื้อตั้งแต่อายุ 1 วัน ถึง 2 เดือน โดยการ
ศึกษาใช้อาหารผสมซึ่งจำหน่ายในท้องตลาด เลี้ยงในโรงเรือน และมีบริเวณลานค้ายในระบะ
ดุกเบ็ด กกค้ายไฟฟ้าตลอดคืน ไข่เวลากกประมาณ 10-15 วัน บริเวณที่กก รองพื้นค้ายแกลบ
อาหารที่เลี้ยงมีค่าโปรตีนประมาณ 19-20 % ให้กินอาหารวันละ 2 มื้อ มีน้ำให้กินตลอดเวลา
และค้นทุนการผลิต มีดังนี้

1. ราคาลูกเบ็ด 1 ตัว 5 บาท

2. ค่าอาหารสำหรับเบ็ด 1 ตัว ช่วง 17.41 บาท

ตั้งแต่ 1 วัน - 2 เดือน

3. คีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็น 25 % 4.35 บาท

ของค้ำอาหาร

รวมค้นทุนการผลิต 1 ตัว เป็นเงิน 26.76 บาท รวมน้ำหนักเบ็ด

อายุ 2 เดือนหนัก 1.273 กิโลกรัม ราคาขายเบ็ดเนื้อโดยทั่วไป (คิดเป็นกิโลกรัมจะ
27 บาท) เป็นเงิน 34.37 บาท ถ้าไรตัวละ 34.37-26.76 บาท = 7.61 บาท

4.2 ผลการศึกษาการใช้สาเกและใบกระถินป่นเสริมเป็นอาหารสำหรับเลี้ยง

เบ็ดระยะเบ็ดอายุ 2-3 เดือน โดยทดสอบสูตรอาหาร 3 สูตร

ส่วนประกอบอาหารที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย หัวอาหารสัตว์ (เป็ด)
ที่จำหน่ายตามท้องตลาด สาหร่าย รำละเอียด ใบกระถินป่น และปลายข้าว ซึ่งมีค่าส่วนประกอบ
ทางเคมีของวัตถุดิบ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงส่วนประกอบของเคมีของวัตถุดิบในการผสมเป็นอาหารเป็ดโดยการวิเคราะห์

รายการ	% ความชื้น	% โปรตีน	% ไขมัน	% กาก	% เถ้า	% NFE	Ca มก./100ก.	P มก./100ก.
1. สาหร่าย	7.79	1.07	0.68	3.72	4.13	82.61	327.83	30.89
2. ใบกระถินป่น	4.73	8.98	2.30	29.35	19.47	35.26	1281.25	73.46
3. รำละเอียด	7.19	9.07	9.23	21.09	12.16	41.26	70.79	274.14
4. ปลายข้าว	7.54	7.93	0.81	1.79	2.13	79.80	16.91	157.45
5. หัวอาหารสัตว์ (เป็ด) ที่จำหน่ายตามท้องตลาด	5.59	37.77	5.40	3.49	35.88	11.87	12185.61	1692.73

และนำวัตถุดิบมาผสมเป็นอาหารในการทดลองรวม 3 สูตร โดยให้มีค่าโปรตีนประมาณ 17 %
ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงส่วนประกอบอาหารทดลองการเลี้ยงเป็ดช่วงอายุ 2-3 เดือน

	สูตร 1	สูตร 2	สูตร 3
1. หัวอาหาร (กก.)	30	30	30
2. รำละเอียด (กก.)	45	20	15
3. ปลายข้าว (กก.)	25	-	-
4. สาหร่าย (กก.)	-	30	40
5. ใบกระถินป่น (กก.)	-	20	15
รวม	100	100	100
รวมอาหาร บพ/กก.	4.51	4.29	4.07

ตารางที่ 3 แสดงการเจริญเติบโต อาหารที่กินต่อวัน จำนวนอาหารที่ใช้ในการให้น้ำหนัก
ต้นทุนการผลิต ของเป็ดทดลองอายุ 2-3 เดือน

	<u>สูตร 1</u>	<u>สูตร 2</u>	<u>สูตร 3</u>
จำนวนเป็ดเข้าทดลอง (ตัว)	59	94	94
ระยะทดลอง (วัน)	31	31	31
จำนวนเป็ดตาย (ตัว)	-	-	-
น้ำหนักเป็ดเริ่มทดลอง (กรัม)	1273	1266	1263
น้ำหนักเป็ดสิ้นสุดการทดลอง (กรัม)	1693	1593	1517
น้ำหนักเป็ดที่เพิ่มขึ้นตลอดการทดลอง (กรัม)	420	327	254
ภาวะเจริญเติบโตเฉลี่ยต่อวัน (กรัม)	13.548	10.548	8.193
จำนวนอาหารที่กินตลอดการทดลอง (กก.)	4.619	4.683	4.683
จำนวนอาหารที่ใช้เฉลี่ยต่อวัน (กรัม)	148.99	149.6	149.6
จำนวนอาหารที่ใช้ในการให้น้ำหนักตัว	10.99	14.18	18.26
1 กิโลกรัม เฉลี่ย (กิโลกรัม)			
ราคาอาหารทดลอง กก.ละ (บาท)	4.51	4.29	4.07
ค่าอาหารสำหรับเป็ด 1 ตัว ตลอดการทดลอง(บาท)	20.83	19.9๐	18.88

ดังนั้น จึงพอสรุปต้นทุนการผลิตของเป็ดตั้งแต่อายุ 1 วัน จนครบ 3 เดือน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงต้นทุนการผลิตของเป็ดตั้งแต่อายุ 1 วัน ถึง 3 เดือน

	<u>สูตร 1</u>	<u>สูตร 2</u>	<u>สูตร 3</u>
ราคาสุกเป็ด 1 ตัว, บาท	5	5	5
ค่าอาหารสำหรับเป็ด 1 ตัว ช่วงอายุ 1 วัน - 2 เดือน บาท	17.41	17.41	17.41
ค่าอาหารสำหรับเป็ด 1 ตัว ช่วงการทดลอง อายุ 1 เดือน - 3 เดือน บาท	20.83	19.90	18.88
รวมค่าอาหารตลอดอายุ 1 วัน - 3 เดือน บาท	38.24	37.31	36.29
ค่าใช้จ่ายอื่น 25 % ของค่าอาหาร บาท	9.56	9.33	9.07
ต้นทุนการผลิตเป็ด 1 ตัว บาท	52.80	51.64	50.36
ราคาขายเป็ด 1 ตัว (กก.ละ 27 บาท)	45.71	43.01	40.96
กำไรต่อตัว (บาท)	-7.09	-8.63	-9.40

หมายเหตุ: -

1. ต้นทุนการผลิตคือ ค่าตัวสุกเป็ด ค่าอาหารสำหรับเป็ด 1 ตัว รวมกับค่าใช้จ่ายอื่น 25 เปอร์เซ็นต์ ของค่าอาหาร
2. ค่าอาหารสำหรับเป็ด 1 ตัว คัดจาก ค่าอาหารเฉลี่ยในการเลี้ยงเป็ดอายุ 1 วัน ถึง 2 เดือน ตัวละ 17.45 บาท รวมกับค่าอาหารช่วงอายุ 2 เดือน ถึง 3 เดือน [เฉลี่ยกิโลกรัมละ หัวอาหาร 10.00 บาท รางละเอียด 2.15 บาท สาหรู 0.60 บาท ใบกระถินปน 3.40 บาท]
3. ราคาขายเป็ดคือกิโลกรัมละ 27 บาท
4. กำไรต่อตัวคิดโดยหักต้นทุนการผลิตออกจากค่าขายเป็ด 1 ตัว

5. สรุป

1. จากการศึกษพบว่า การเลี้ยงเป็ดตั้งแต่อายุ 1 วัน จนถึงอายุ 2 เดือน โดยใช้อาหารผสมที่จำหน่ายตามท้องตลาด เป็ดจะมีน้ำหนักประมาณ 1.273 กิโลกรัม มีต้นทุนในการเลี้ยงทั้งสิ้น 26.76 บาท/ตัว หากจำหน่ายเป็ดในราคากิโลกรัมละ 27 บาท จะมีกำไรตัวละ 7.61 บาท

2. หากดำเนินการเลี้ยงเบ็ดต่อไม่อีกจนครบ 3 เดือน โดยใช้อาหารสูตร 1, 2, 3, ซึ่งราคาอาหารกิโลกรัมละ 4.51, 4.29 และ 4.07 บาท จะต้องเสียค่าอาหารในการเลี้ยงในช่วง 2-3 เดือน ต่อตัวเท่ากับ 20.83, 19.90 และ 18.88 บาท และเบ็ดจะมีน้ำหนักเท่ากับ 1.693, 1.593 และ 1.517 กิโลกรัม รวมต้นทุนการยดัดตั้งแต่อายุ 1 วัน จนครบถึง 3 เดือน เท่ากับ 52.80, 51.64 และ 50.36 บาท/ตัว หากจำหน่ายเบ็ดในราคา - กิโลกรัมละ 27 บาท จะมีราคาทุนตัวละ 7.09, 8.63 และ 9.40 บาท

6. ข้อเสนอแนะ

1. จากการสอบถามความต้องการเบ็ดเนื้อภายในจังหวัดนราธิวาส มีความต้องการเบ็ดเนื้อขนาดน้ำหนัก 1-1.2 กิโลกรัม และการซื้อขายโดยส่วนใหญ่จะไม่มีร้านที่เบ็ด และจะซื้อขายเป็นตัว โดยขนาดน้ำหนักเบ็ดประมาณ 1-1.2 กิโลกรัม พ่อค้าเร่ในท้องถิ่นจะซื้อในราคาตัวละประมาณ 15.30 บาท และพ่อค้าที่จัดทำเบ็ดสำเร็จรูปจำหน่ายในตลาดสด จะซื้อในราคาตัวละประมาณ 28-35 บาท ดังนั้น ในการเลี้ยงเบ็ดเนื้อให้เป็นไปตามความต้องการของท้องตลาด ควรเลี้ยงเบ็ดเนื้อให้น้ำหนักประมาณ 1-1.2 กิโลกรัม หรือประมาณ 30 บาท จะมีกำไรตัวละ 3.27 บาท (ต้นทุนการเลี้ยงตัวละ 26.76 บาท)

2. กรณีเกษตรกรจะนำคันทันสาตุ และใบกระถินป่นมาผสมเป็นอาหารในการเลี้ยงเบ็ด มีแนวโน้มว่าสามารถนำสาตุมาผสมในอาหารได้ถึง 30-40 % และใช้ใบกระถินป่นผสมได้ประมาณ 15.20 % โดยที่การเจริญเติบโตแตกต่างกันที่ทดลอง ไม่มากนัก และหากวัสดุคันทันสาตุและใบกระถิน สามารถหาได้ในพื้นที่ ก็จะช่วยลดต้นทุนในด้านค่าอาหารเบ็ด

3. จากการสำรวจการเลี้ยงเบ็ดในโครงการปศุสัตว์เกษตรกรโนะ ซึ่งเกษตรกรเลี้ยงเบ็ดครบครวละ 200 ตัว เป็นเพศผู้ 100 ตัว เพศเมีย 100 ตัว นั้น จะไม่แสดงอาการสูญเสียที่เกิดจากสภาพน้ำเป็นกรด หรือในสภาพพื้นที่พรุ แต่อย่างใด คืบเนื่องมาจากเบ็ดที่เกษตรกรนำไปเลี้ยงในพื้นที่โครงการ ฯ เป็นเบ็ดใหญ่ขนาดอายุตั้งแต่ 2 เดือน ขึ้นไปซึ่งคงจะมีสุขภาพแข็งแรงแล้วจึงไม่แสดงอาการสูญเสียให้เห็น

ดังนั้น จึงควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของสภาพน้ำที่เป็นกรดในพื้นที่พรุต่อการเจริญเติบโตของเบ็ดระยะแรก - 2 เดือน เพื่อจักได้หาแนวทางการเลี้ยงเบ็ดเนื้อระยะแรก - 2 เดือน เพื่อเป็นการส่งเสริมเกษตรกรในพื้นที่สภาพดังกล่าวเลี้ยงเบ็ดเป็นอาชีพต่อไป